

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro
2015 m. balandžio 1 d. įsakymu Nr. 3D-245
(Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro
2019 m. d. įsakymo Nr. 3D-
redakcija)

**LIETUVOS KAIMO PLĖTROS 2014–2020 METŲ PROGRAMOS PRIEMONĖS
„IŠMOKOS UŽ VIETOVES, KURIOSE ESAMA GAMTINIŲ
AR KITŲ SPECIFINIŲ KLIŪČIŲ“ ĮGYVENDINIMO TAISYKLĖS**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Išmokos už vietas, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kliūčių“ įgyvendinimo taisyklės (toliau – taisyklės) parengtos vadovaujantis 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1698/2005 (OL 2013 L 347, p. 487), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2017 m. lapkričio 23 d. Europos Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) Nr. 2018/162 (OL 2018 L 30, p. 6), 2014 m. kovo 11 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) Nr. 807/2014, kuriuo papildomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, ir nustatomos pereinamojo laikotarpio nuostatos (OL 2014 L 227, p. 1), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2015 m. birželio 4 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) Nr. 2015/1367 (OL 2015 L 211, p. 7), 2014 m. liepos 17 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) Nr. 808/2014, kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, taikymo taisyklės (OL 2014 L 227, p. 18), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2018 m. liepos 30 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) Nr. 2018/1077 (OL 2018 L 194, p. 44), 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1306/2013 dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo, valdymo ir stebėsenos, kuriuo panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 352/78, (EB) Nr. 165/94, (EB) Nr. 2799/98, (EB) Nr. 814/2000, (EB) Nr. 1290/2005 ir (EB) Nr. 485/2008 (OL 2013 L 347, p. 549), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2017 m. gruodžio 13 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) Nr. 2017/2393 (OL 2017 L 350, p. 15), 2014 m. liepos 17 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) Nr. 809/2014, kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1306/2013 nuostatų dėl integruotos administravimo ir kontrolės sistemos, kaimo plėtros priemonių ir kompleksinės paramos taikymo taisyklės (OL 2014 L 227, p. 69), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2018 m. gegužės 18 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) Nr. 2018/746 (OL 2018 L 125, p. 1), 2014 m. kovo 11 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) Nr. 640/2014, kuriuo papildomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1306/2013

nuostatos dėl integruotos administravimo ir kontrolės sistemos ir dėl išmokų neskyrimo arba atšaukimo sąlygų bei administracinių nuobaudų, taikomų tiesioginėms išmokoms, paramai kaimo plėtrai ir kompleksinei paramai (OL 2014 L 181, p. 48), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2017 m. vasario 16 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) Nr. 2017/723 (OL 2017 L 107, p. 1), 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1307/2013, kuriuo nustatomos pagal bendros žemės ūkio politikos paramos sistemas ūkininkams skiriamų tiesioginių išmokų taisyklės ir panaikinami Tarybos reglamentas (EB) Nr. 637/2008 ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 73/2009 (OL 2013 L 347, p. 608), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2017 m. lapkričio 23 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) Nr. 2018/162 (OL 2018 L 30, p. 6), 2017 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 2017/2393, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, (ES) Nr. 1306/2013 dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo, valdymo ir stebėsenos, (ES) Nr. 1307/2013, kuriuo nustatomos pagal bendros žemės ūkio politikos paramos sistemas ūkininkams skiriamų tiesioginių išmokų taisyklės, (ES) Nr. 1308/2013, kuriuo nustatomas bendras žemės ūkio produktų rinkų organizavimas, ir (ES) Nr. 652/2014, kuriuo nustatomos išlaidų, susijusių su maisto grandine, gyvūnų sveikata ir gerove bei augalų sveikata ir augalų dauginamąja medžiaga, valdymo nuostatos (OL 2017 L 350, p. 15), Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. liepos 22 d. nutarimu Nr. 722 „Dėl valstybės institucijų ir įstaigų, savivaldybių ir kitų juridinių asmenų, atsakingų už Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos įgyvendinimą, paskyrimo“, Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programa, patvirtinta 2015 m. vasario 13 d. Komisijos sprendimu Nr. C(2015)842 (toliau – Programa), Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos administravimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. rugpjūčio 26 d. įsakymu Nr. 3D-507 „Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos administravimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Programos administravimo taisyklės), ir Paramos už žemės ūkio naudmenas ir kitus plotus bei gyvulius paraiškos ir 2016–2020 metų tiesioginių išmokų administravimo bei kontrolės taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2015 m. gruodžio 4 d. įsakymu Nr. 3D-897 „Dėl Paramos už žemės ūkio naudmenas ir kitus plotus bei gyvulius paraiškos ir 2016–2020 metų tiesioginių išmokų administravimo bei kontrolės taisyklių patvirtinimo“ (toliau – TI taisyklės), kitais Europos Sąjungos ir nacionaliniais teisės aktais, nustatančiais paramos žemės ūkio veiklos subjektams teikimo tvarką.

2. Šių taisyklių tikslas – nustatyti paramos pagal Programos priemonę „Išmokos už vietoves, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kliūčių“ (toliau – priemonė) įgyvendinimo tvarką.

II SKYRIUS SUTRUMPINIMAI IR SĄVOKOS

3. Taisyklėse vartojami sutrumpinimai ir sąvokos:

3.1. Sutrumpinimai:

3.1.1. **Agentūra** – Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos.

3.1.2. **BAST** – buveinių apsaugai svarbios teritorijos.

3.1.3. **EB** – Europos Bendrija.

3.1.4. **PAST** – paukščių apsaugai svarbios teritorijos.

3.1.5. **PPIS** – Paraiškų priėmimo informacinė sistema.

3.1.6. **ŽŪIKVC** – VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras.

3.1.7. **SG** – sutartiniai gyvuliai.

3.2. Sąvokos:

3.2.1. **Deklaruotas laukas** – paramos paraiškoje nurodytas žemės ūkio naudmenų ir (arba) kitas plotas.

3.2.2. **Deklaruotas plotas** – paramos paraiškoje nurodytų laukų, už kuriuos žemės ūkio veiklos subjektas prašo kompensacinių išmokų, plotų suma.

3.2.3. **Duomenų neatitiktis** – pateiktų duomenų nesutapimas su tikrove, kai jų nepataisius negalima tinkamai administruoti paramos, apskaičiuoti jos sumos.

3.2.4. **Ilgalaikė sankcija** – pagal paramos paraiškoje deklaruoto ploto ir faktiškai nustatyto remiamo ploto skirtumą apskaičiuojamas paramos dydžio sumažinimas, papildantis einamaisiais kalendoriniais metais pareiškėjui taikomą sankciją. Ši sankcija gali būti pradėta išskaičiuoti iš paramos kalendoriniais pažeidimo nustatymo metais, tačiau negali būti išskaičiuojama ilgiau nei trejus kalendorinius metus po pažeidimo nustatymo metų.

3.2.5. **Kompensacinė išmoka** – teisės aktų nustatyta tvarka fiziniams ir juridiniams asmenims teikiama finansinė parama dėl gamtinių kliūčių žemės ūkio gamybai konkrečioje vietovėje negautoms pajamoms ir patirtoms papildomoms išlaidoms kompensuoti.

3.2.6. **Kontrolinis žemės sklypas** (toliau – KŽS) – natūralių gamtinių ir dirbtinių objektų (upių vagų, miško masių, kelių, pastatų ir pan.) ribojamas ar istorines žemės naudojimo ribas turintis vientisas žemės plotas, kuriam būdingos tam tikros gamtinės savybės, vyraujantis dangos tipas, ūkinio naudojimo ypatumai ir kuriam suteiktas unikalus atpažinties kodas kontrolinių žemės sklypų duomenų rinkinyje (toliau – KŽS_DB5LT). Šio sklypo plotas naudojamas pareiškėjų deklaruotų laukų plotams kontroliuoti (KŽS visų pareiškėjų deklaruotų laukų plotų suma lyginama su minėto sklypo tinkamu paramai skirti plotu).

3.2.7. **Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registras** (toliau – Valdų registras) – valstybės registras, kuriame įregistruojamos žemės ūkio valdos ir tvarkomi jų registravimo duomenys.

3.2.8. **Neteisingas deklaravimas** – didesnio žemės ūkio paskirties žemės ploto, negu pareiškėjas valdo, ir (arba) didesnio ploto, negu jame užsiima žemės ūkio veikla, deklaravimas.

Neteisingo deklaravimo atvejais yra laikomi visi didesnio žemės ūkio paskirties žemės ploto deklaravimo atvejai, kurie yra apibrėžti TI taisyklių 4.13.1–4.13.3 papunkčiuose.

Neteisingo deklaravimo sąvoka taikoma ir tada, kai pareiškėjas vietoj ganyklų arba pievų iki 5 metų ar daugiamečių ganyklų arba pievų, daugiamečių žolių 5 metų ir daugiau deklaruoja kitas TI taisyklių 2 priedo Žemės ūkio naudmenų ir kitų plotų klasifikatoriuje nurodytas naudmenas.

3.2.9. **Paramos gavėjas** – pareiškėjas, kuris atitinka visus priemonės reikalavimus paramai gauti ir kuriam išmokama kompensacinė išmoka.

3.2.10. **Paramos už žemės ūkio naudmenas ir kitus plotus bei gyvulius paraiška** (toliau – paraiška) – elektroniniu būdu užpildytas TI taisyklių 1 priede nustatytos formos dokumentas (į PPIS įvesti, išsaugoti ir patvirtinti duomenys), kuriuo prašoma einamaisiais metais skirti tiesioginę išmoką už plotą, susietąją paramą už gyvulius ir paramą už plotus pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos ir Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemones.

3.2.11. **Pareiškėjas** – fizinis ar juridinis asmuo, taisyklių nustatyta tvarka teikiantis paraišką gauti kompensacinę išmoką Agentūrai.

3.2.12. **Pareiškėjo ar paramos gavėjo duomenų ir dokumentų patikra** (toliau – patikra) – fizinis ir (arba) administracinis pareiškėjo ar paramos gavėjo pateiktų duomenų ir dokumentų patikrinimas.

3.2.13. **Sankcija** – pareiškėjui ar paramos gavėjui taikomas paramos dydžio sumažinimas, paramos teikimo nutraukimas, reikalavimas grąžinti visą ar dalį išmokėtos sumos, apribojimo teikti paraiškas nustatymas ir (arba) kitos poveikio priemonės už su prašoma arba gauta parama susijusių įsipareigojimų nevykdymą ir (arba) nustatytų reikalavimų nesilaikymą.

3.2.14. **Žemės ūkio naudmenų ar kitas laukas** (toliau – laukas) – vieno žemės ūkio veiklos subjekto dirbamas vientisas žemės ūkio naudmenų ar kitas plotas.

3.2.15. **Žemės ūkio paskirties žemė** – bet koks žemės plotas, naudojamas kaip ariamoji žemė, daugiametė ganykla arba pieva, arba daugiamečiams pasėliams auginti, kaip apibrėžta reglamento (ES) Nr. 1307/2013 4 straipsnyje.

3.2.16. **Žemės ūkio valdos ar jos dalies perdavimas** – Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registro nuostatų ir kitų šio registro administravimą reglamentuojančių dokumentų nustatyta tvarka atliekamas žemės ūkio valdai priklausančių objektų ar jų dalies nuosavybės teisės ar naudojimo teisės perdavimas nuomos, panaudos ar kitais pagrindais kitam žemės ūkio veiklos subjektui, paliekant tą patį unikalų valdos atpažinties kodą.

4. Kitos šiose taisyklėse vartojamos sąvokos apibrėžtos Lietuvos Respublikos žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatyme, Programoje, Programos administravimo taisyklėse ir kituose teisės aktuose.

III SKYRIUS

PRIEMONĖS PRIORITETAİ, TIKSLINĖS SRITYS IR KOMPLEKSINIAI TIKSLAI

5. Priemonės prioritetas – atkurti, išsaugoti ir pagerinti su žemės ūkiu ir miškininkyste susijusias ekosistemas.

6. Priemonės tikslinės sritys:

6.1. biologinės įvairovės atkūrimas, išsaugojimas ir didinimas, įskaitant „Natura 2000“ vietas, teritorijas, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kliūčių, ūkininkauti skirtas gamtinių požiūriu didelės vertės teritorijas bei Europos kraštovaizdžius;

6.2. dirvožemio erozijos prevencijos ir dirvožemio tvarkymo gerinimas;

6.3. vandentvarkos gerinimas, įskaitant trąšų ir pesticidų valdymo gerinimą, siekiant išsaugoti regionų, kuriuose nustatytos specifinės kliūtys, paviršinius ir požeminius vandenis nuo užteršimo.

7. Priemonės kompleksiniai tikslai – orientuoti į aplinkos apsaugą ir tvarią plėtrą:

7.1. išsaugoti žemės ūkio vietas, kuriose ekstensyviai ūkininkaujama, ir užtikrinti gamybos pajėgumą;

7.2. išsaugoti biologinę įvairovę ir žemės ūkio gyvybingumą didelės gamtinės vertės agrarinėse teritorijose.

IV SKYRIUS

REMIAMA VEIKLA

8. Pagal priemonę remiamos veiklos sritys, susijusios su aplinkai nekenksmingų ūkininkavimo sistemų skatinimu:

8.1. parama pagal veiklos sritį „Išmoka ūkininkaujantiems vietovėse, kuriose esama didelių gamtinių kliūčių“ skiriama kasmet už kiekvieną žemės ūkio paskirties žemės hektarą, siekiant kompensuoti paramos gavėjams dėl didelių gamtinių kliūčių žemės ūkio gamybai patirtas papildomas išlaidas ir prarastas pajamas;

8.2. parama pagal veiklos sritį „Išmoka ūkininkaujantiems vietovėse, kuriose esama specifinių kliūčių“ skiriama kasmet už kiekvieną žemės ūkio paskirties žemės hektarą, siekiant kompensuoti paramos gavėjams dėl specifinių kliūčių žemės ūkio gamybai patirtas papildomas išlaidas ir prarastas pajamas.

V SKYRIUS GALIMI PAREIŠKĖJAI

9. Pareiškėjais gali būti žemės ūkio veiklos subjektai, kurie laikosi žemės ūkio veiklos vykdymo kriterijų, nustatytų TI taisyklių III skyriuje, ir kurių žemės ūkio valda (toliau – valda) arba jos dalis:

9.1. yra vietovėje, kurioje esama didelių gamtinių kliūčių (didesnio arba mažesnio intensyvumo), patvirtintoje Programos veiklos srities „Išmoka ūkininkaujantiems vietovėse, kuriose esama didelių gamtinių kliūčių“ aprašyme;

9.2. arba patenka į Šiaurės Lietuvos karstinio regiono ar Nemuno deltos užliejamų pievų arba į tam tikrų šalies regionų, kuriuose dėl konkrečios vietovės specifinių sąlygų kyla grėsmė kaimų išsaugojimui, teritoriją, kuri priskiriama prie vietovių, kuriose esama specifinių kliūčių, kategorijos, patvirtintos Programos veiklos srities „Išmoka ūkininkaujantiems vietovėse, kuriose esama specifinių kliūčių“ aprašyme.

VI SKYRIUS TINKAMUMO GAUTI PARAMĄ SĄLYGOS IR REIKALAVIMAI

10. Kompensacinės išmokos mokamos pareiškėjams, kurie atitinka šiuos reikalavimus:

10.1. pareiškėjo valda turi būti įregistruota Vyriausybės 2002 m. rugpjūčio 27 d. nutarimu Nr. 1351 „Dėl Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registro įsteigimo ir jo nuostatų patvirtinimo“ numatyta tvarka ir jos duomenys atnaujinti kiekvienais kalendoriniais metais TI taisyklėse nurodytais terminais ir tvarka;

10.2. pareiškėjas, kuris yra juridinis asmuo, neturi įsiskolinimų Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos ir Valstybiniam socialinio draudimo fondui prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – *Sodra*), o pareiškėjas, kuris yra fizinis asmuo – tik *Sodrai*. Atitiktis šiam kriterijui vertinama nuo paramos paraiškos pateikimo dienos iki kitų kalendorinių metų birželio 1 d. Ši nuostata netaikoma įstaigoms, kurių veikla yra finansuojama iš valstybės ir (arba) savivaldybės biudžeto, bei juridiniams asmenims, kuriems Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka yra atidėti mokesčių ar socialinio draudimo įmokų mokėjimo terminai. Pareiškėjui neiškelta byla dėl bankroto ir jis nėra likviduojamas. Atitiktis šiam reikalavimui tikslinama paraiškos vertinimo metu;

10.3. pareiškėjui draudžiama tyčia dalyti valdą, siekiant gauti didesnę paramos sumą. Tyčiniu valdos dalijimu laikomas neteisėtas valdos ploto suskirstymas į dalis (skaidymas), sumažinant ankstesniais metais deklaruotą pagal priemonę plotą. Valdos padalijimu taip pat laikomi

atvejais, kai nustatytas galimas tyčinį valdos dalijimą ir Agentūrai paprašius, pareiškėjas Agentūros nustatyta tvarka per pranešime nurodytą terminą nepateikia prašomų įrodymo dokumentų;

10.4. pareiškėjui draudžiama kurti neteisėtas sąlygas paramai gauti. Atitiktis šiam reikalavimui vertinama pagal Galimai neteisėtų sąlygų, sukurtų siekiant gauti tiesiogines išmokas ir paramą už plotus pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemones, nustatymo metodiką, patvirtintą Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2016 m. rugsėjo 28 d. įsakymu Nr. 3D-560 „Dėl Galimai neteisėtų sąlygų, sukurtų siekiant gauti tiesiogines išmokas ir paramą už plotus pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemones, nustatymo metodikos patvirtinimo“ (toliau – Galimai neteisėtų sąlygų metodika);

10.5. pareiškėjas, norintis gauti paramą pagal priemonę už deklaruotas pievas ir (ar) ganyklas, privalo turėti taisyklių 1 priede pateikiamų bent 0,25 SG/ha pievų ir (ar) ganyklų (skaičiuojamas 12 mėnesių (nuo praėjusių metų rugpjūčio 1 d. iki einamųjų metų liepos 31 d.) vidutinio ūkinių gyvūnų skaičiaus pagal Ūkinių gyvūnų registre valdytojo ir (ar) partnerio vardu esančius duomenis ir visų deklaruojamų pievų ir (ar) ganyklų, už kurias prašoma paramos pagal taisyklės, plotų santykis). Ūkinių gyvūnų laikymo vieta turi būti registruota gamtinių / kitų specifinių kliūčių turinčioje vietovėje ar vietovėje, kuri neteko mažiau palankių ūkininkauti vietovių statuso, arba besiribojančioje su šiomis vietovėmis teritorijoje.

11. Pareiškėjas privalo deklaruoti visus valdomus žemės ūkio naudmenų ir kitus plotus TI taisyklėse nustatyta tvarka. Deklaruotas bendras tinkamas žemės ūkio paskirties žemės plotas vietovėse, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kliūčių, turi būti ne mažesnis kaip 1 ha, susidedantis iš laukų, kurių plotas ne mažesnis kaip 0,1 ha.

12. Pareiškėjams pagal priemonę parama neteikiama, jei jie yra perleidėjai pagal priemonę „Ankstytas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos“.

13. Pareiškėjai, siekiantys paramos pagal priemonę, gali pretenduoti į paramą už tą patį plotą ir pagal kitas Programos priemones, atsižvelgdami į paramos priemonių ir schemų suderinamumą, kuris pateikiamas TI taisyklių 2 priede „Paramos už žemės ūkio naudmenas ir kitus plotus bei gyvulius paraiškos pildymo instrukcija“ nurodytoje „Paramos suderinamumo matricoje“, jei jie laikosi savanoriškai priimtų įsipareigojimų pagal visas šias priemones.

14. Pareiškėjo atitiktis nustatytoms tinkamumo sąlygoms vertinama pagal paraiškos pateikimo dieną pareiškėjo pateiktus, dokumentais pagrįstus bei viešuosiuose registruose esančius duomenis.

VII SKYRIUS ĮSIPAREIGOJIMAI

15. Pareiškėjas įsipareigoja ir privalo ūkininkauti ar užsiimti žemės ūkio veikla deklaruotame plote, už kurį teikiama parama, ne trumpiau, kaip iki kitų metų paraiškų teikimo pagal priemonę pradžios. Žemės ūkio valdos išregistravimo atveju, kai valda išregistruojama iki kitų metų paraiškų teikimo pagal priemonę pradžios, laikoma, kad pareiškėjas įsipareigojimo nevykdo, todėl nebetenka teisės į jam priklausiusią paramą, o tais atvejais, kai parama ar jos dalis iki šios datos pareiškėjui jau išmokėta, jis privalo paramą grąžinti. Pažeidimu nelaikomi atvejai, kai ūkininkaujama ar užsiimama žemės ūkio veikla plote, kuris nebepatenka į vietoves, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kliūčių.

Dėl paramos gavėjų, kurie nevykdo įsipareigojimo ūkininkauti ar užsiimti žemės ūkio veikla deklaruotame plote, už kurį teikiama parama, iki kitų metų paraiškų teikimo pagal priemonę pradžios, ir (arba) ūkininkauja ar užsiima žemės ūkio veikla plote, kuris nebepatenka į vietas, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kliūčių, Agentūra gali priimti sprendimą administraciniu būdu patikrinti ūkininkavimo faktą.

16. Pareiškėjas visoje valdoje privalo laikytis kompleksinės paramos reikalavimų, kurie apima žemės ūkio veiklos valdymo reikalavimus ir trąšų bei augalų apsaugos produktų naudojimo reikalavimus, nurodytus Žemės ūkio veiklos valdymo reikalavimų ir trąšų bei augalų apsaugos produktų naudojimo reikalavimų apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2008 m. sausio 16 d. įsakymu Nr. 3D-23 „Dėl Žemės ūkio veiklos valdymo reikalavimų ir trąšų bei augalų apsaugos produktų naudojimo reikalavimų aprašo patvirtinimo ir valdymo kontrolės institucijų paskyrimo“ (toliau – Valdymo reikalavimai), ir žemės ūkio naudmenų geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės reikalavimų (toliau – GAAB reikalavimai), nurodytų Žemės ūkio naudmenų geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės reikalavimų, taikomų nuo 2015 metų, apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. gruodžio 5 d. įsakymu Nr. 3D-932 „Dėl Žemės ūkio naudmenų geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės reikalavimų, taikomų nuo 2015 metų, aprašo patvirtinimo“.

17. Pareiškėjas ir paramos gavėjas įsipareigoja sudaryti tinkamas sąlygas asmenims, turintiems teisę audituoti ir (arba) kontroliuoti, tikrinti, kaip yra vykdoma veikla, laikomasi sąlygų, už ką buvo skirta kompensacinė išmoka.

18. Paramos gavėjas įsipareigoja teikti visą informaciją ir duomenis, reikalingus statistikos tikslams ir programos įgyvendinimo stebėsenai bei reikalingiems vertinimams atlikti.

VIII SKYRIUS

PARAMOS DYDIS IR INTENSYVUMAS

19. Parama pagal veiklos sritį „Išmoka ūkininkaujantiems vietovėse, kuriose esama didelių gamtinių kliūčių“ diferencijuojama atsižvelgiant į vietovės gamtinių kliūčių ir (arba) trūkumų intensyvumą LAU 2 lygmeniu (seniūnijų lygmeniu), kuris vertinamas vidutiniais seniūnijos žemės našumo balais (Vnb):

19.1. vietovėse, kuriose esama didesnio intensyvumo gamtinių kliūčių ir (arba) trūkumų, kompensacinė išmoka yra 61,6 Eur už ha:

19.1.1. vietovėse iki 100 ha imtinai plotas remiamas 100 proc., plotas daugiau kaip 100 ha iki 500 ha imtinai – 70 proc. arba 43 Eur už ha, plotas daugiau kaip 500 ha – 25 Eur už ha;

19.1.2. prie vietovių, kuriose esama didesnio intensyvumo gamtinių kliūčių ir (arba) trūkumų, priskirtos seniūnijos, kurių $Vnb \leq 32$, ir kurių sąrašas pateiktas šių taisyklių 2 priede;

19.2. vietovėse, kuriose esama mažesnio intensyvumo gamtinių kliūčių ir (arba) trūkumų, kompensacinė išmoka yra 50,05 Eur už ha:

19.2.1. vietovėse iki 100 ha imtinai plotas remiamas 100 proc., plotas daugiau kaip 100 ha iki 500 ha imtinai – 70 proc. arba 35 Eur už ha, plotas daugiau kaip 500 ha – 25 Eur už ha;

19.2.2. prie vietovių, kuriose esama mažesnio intensyvumo gamtinių kliūčių ir (arba) trūkumų, priskirtos seniūnijos, kurių $33 \leq Vnb \leq 34$, ir kurių sąrašas pateiktas šių taisyklių 3 priede;

19.3. vietovėse, kurios neteko mažiau palankių ūkininkauti vietovių statuso, patvirtinus naująsias vietovių, kuriose esama didelių gamtinių kliūčių, ribas, kompensacinė metinė išmoka už

einamaisiais metais deklaruotą plotą – 25 Eur už ha pereinamuoju (angl. *phasing out scheme*) laikotarpiu 2019 m.:

19.3.1. šiose vietovėse proporcingas išmokų mažinimas (diferencijavimas), kai viršijamas vienos valdos 100 ha ploto ribinis dydis, netaikomas;

19.3.2. ūkininkaujantiems šiose seniūnijose galioja taisyklių 10.5 papunkčio nuostata dėl SG skaičiaus taikymo, norint gauti paramą už deklaruotas pievas ir (ar) ganyklas;

19.3.3. prie vietovių, kurios neteko mažiau palankių ūkininkauti vietovių statuso (didelio arba mažo nepalankumo), patvirtinus naujas vietas, kuriose esama didelių gamtinių kliūčių, ribas, priskirtos seniūnijos, kurių sąrašas pateiktas šių taisyklių 4 priede.

20. Parama pagal veiklos sritį „Išmoka ūkininkaujantiems vietovėse, kuriose esama specifinių kliūčių“ diferencijuojama atsižvelgiant į gamtinės kliūties pobūdį:

20.1. intensyvaus karsto zonoje kompensacinė išmoka yra 25 Eur už ha:

20.1.1. vietovėse proporcingas išmokų mažinimas (diferencijavimas), kai viršijamas vienos valdos 100 ha ploto ribinis dydis, netaikomas;

20.1.2. prie intensyvaus karsto zonos, kurioje kliūtis ūkininkavimui sukelia intensyvaus karsto reiškiniai, priskiriamos:

20.1.2.1. Biržų rajono savivaldybėje – Pabiržės, Pačeriaukštės ir Širvėnos seniūnijos;

20.1.2.2. Pasvalio rajono savivaldybėje – Krinčino, Pasvalio miesto, Pasvalio apylinkių, Pumpėnų seniūnijos;

20.2. potvynių užliejamose teritorijose kompensacinė išmoka yra 25 Eur už ha:

20.2.1. vietovėse proporcingas išmokų mažinimas (diferencijavimas), kai viršijamas vienos valdos 100 ha ploto ribinis dydis, netaikomas;

20.2.2. prie potvynių užliejamų teritorijų, kuriose kliūtis ūkininkavimui sukelia periodiškai pasikartojantys potvyniai arba yra reali šių potvynių grėsmė, priskiriamos:

20.2.2.1. Pagėgių savivaldybėje – Lumpėnų, Stoniškių seniūnijos;

20.2.2.2. Šilutės rajono savivaldybėje – Kintų, Rusnės seniūnijos;

20.3. retai apgyvendintose vietovėse su riboto potencialo žemės naudmenomis kompensacinė išmoka yra 25 Eur už ha:

20.3.1. vietovėse proporcingas išmokų mažinimas (diferencijavimas), kai viršijamas vienos valdos 100 ha ploto ribinis dydis, netaikomas;

20.3.2. prie retai apgyvendintų vietovių, kuriose kliūtis ūkininkavimui sukelia riboto potencialo žemės naudmenos ir ūkininkavimo apribojimai dėl teritorijai (ar jos daliai) uždėto apsaugos režimo (PAST, BAST, rezervatų, valstybinių parkų, draustinių, biosferos stebėsenos (monitoringo) teritorijų, atkuriamųjų sklypų, EB svarbos natūralių ir saugomų rūšių buveinių plotų buvimo tikslinėse vietovėse), priskirtos seniūnijos, kurių $35 \leq V_{nb} \leq 36$, ir kurių sąrašas pateiktas šių taisyklių 5 priede.

21. Parama atsižvelgiant į gamtinių kliūčių ir (arba) trūkumų intensyvumą vietovėse diferencijuojama pareiškėjams, kurie yra susiję asmenys (fiziniai ar juridiniai asmenys), kaip apibrėžta Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo įstatyme ir (arba) kaip nurodyta Europos Komisijos teiktose rekomendacijose dėl mažų ir vidutinių įmonių sampratos ir Europos Teisingumo teismo rekomendacijose dėl sprendimo Nr. C-110/13, vadovaujantis taisyklių 19.1.1 ir (ar) 19.2.1 papunkčiais, jeigu, Agentūrai įvertinus susijusių asmenų paraiškose nurodytų laukų, už kuriuos visi šie žemės ūkio veiklos subjektai prašo kompensacinių išmokų, plotų sumą, yra viršijamas deklaruoto ploto ribinis dydis.

22. Paramos suma apskaičiuojama už deklaruotą plotą, atitinkantį paramos teikimo reikalavimus einamaisiais metais, atsižvelgiant į gamtinės kliūties pobūdį ir (ar) intensyvumą, kaip tai numatyta taisyklių 19.1, 19.1.1, 19.2, 19.2.1, 19.3, 19.3.1, 20.1, 20.1.1, 20.2, 20.2.1, 20.3, 20.3.1 papunkčiuose. Pareiškėjams neteisingai nurodžius valdos ar jos dalies buvimo vietovėje, kurioje esama didelių gamtinių ar kitų specifinių kliūčių, faktą, paramos suma apskaičiuojama pagal nustatytą faktą.

23. Jeigu dalis deklaruoto lauko ploto pagal priemonę patenka į vietovių, kuriose esama didelių gamtinių ar kitų specifinių kliūčių, teritoriją, kompensacinė išmoka gali būti skiriama tik už tą plotą, kuris yra vietovėje su didelėmis gamtinėmis ar specifinėmis kliūtėmis, nurodytoje viename iš taisyklių 19.1.2, 19.2.2, 19.3.3, 20.1.2.1–20.1.2.2, 20.2.2.1–20.2.2.2, 20.3.2 papunkčių. Tokiais atvejais turi būti įbraižomi atskiri laukai, atsižvelgiant į remiamą veiklos sritį ir vietovės kategoriją (ar rūšį) toje veiklos srityje.

24. Vietovių, kuriose esama didelių gamtinių ar kitų specifinių kliūčių, ribos turi sutapti su Lietuvos Respublikos skaitmeninėmis seniūnijų ribomis, vadovaujantis einamųjų metų sausio 1 d. VĮ Registrų centro Adresų registro duomenimis.

IX SKYRIUS

PARAIŠKŲ TEIKIMO TVARKA

25. Pareiškėjas (arba teisės aktų nustatyta tvarka pareiškėjo įgaliotas asmuo), siekdamas gauti kompensacinę išmoką už deklaruotą žemės ūkio paskirties žemę, pateikia paraišką, vadovaudamasis paraiškos teikimo metu galiojančiomis TI taisyklėmis, elektroniniu būdu įbraižydamas laukus, esančius tik vietovių, kuriose esama didelių gamtinių ar kitų specifinių kliūčių teritorijų, sluoksnio ribose, atsižvelgdamas į vietovės gamtinės kliūties pobūdį (atskirai: vietovių, kuriose esama didesnio / mažesnio intensyvumo gamtinių kliūčių ir (arba) trūkumų, potvynių užliejamų teritorijų, intensyvaus karsto zonos arba retai apgyvendintų vietovių su riboto potencialo žemės naudmenomis) ir apie tai nurodydamas paraiškos antrojo lapo 1 lentelės 11 stulpelyje, parinkęs atitinkamą sutartinį kodą MA / DI / PO / KR / MP. Pareiškėjo laukai, už kuriuos prašoma paramos pagal priemonę ir kurie patenka į seniūnijų, nurodytų taisyklių 19.3.3 papunktyje, ribas, įbraižomi atitinkamai pažymint sutartiniu kodu PL.

26. Paraiškų teikimo pradžios data nustatoma kiekvienais metais atskiru Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymu. Paraiškų pildymas, deklaruojamų laukų įbraižymas, paraiškų teikimas, pavėluotas paraiškų teikimas ir paraiškų duomenų keitimas vykdomas TI taisyklėse nustatyta tvarka. Informacija apie pareiškėjo pateiktą paraišką pateikiama Agentūros informaciniame portale <https://portal.nma.lt>, taip pat minėta informacija gali būti gaunama ir kitais TI taisyklėse nurodytais būdais.

27. Kvietimą teikti paraiškas skelbia Agentūra pagal Ministerijos sudarytą grafiką. Kvietimas skelbiamas bent viename iš šalies dienraščių ir Agentūros bei Ministerijos interneto svetainėse (Ministerijos – www.zum.lt, Agentūros – www.nma.lt).

28. Kvietimas gali būti skelbiamas ir kituose leidiniuose, internete bei kitais būdais.

X SKYRIUS

PARAIŠKŲ ADMINISTRAVIMO TVARKA

29. Priemonę administruoja Agentūra pagal Agentūros direktoriaus įsakymu patvirtintus administravimo tvarkos aprašus.

30. Savivaldybės (seniūnijos), ŽŪIKVC ir Agentūra vykdo TI taisyklėse nurodytas funkcijas.

XI SKYRIUS SANKCIJOS

31. Detali sankcijų apskaičiavimo ir taikymo tvarka nustatyta Programos administravimo taisyklėse ir Sankcijų už teisės aktų nuostatų pažeidimus įgyvendinant Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės taikymo metodikoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. gruodžio 4 d. įsakymu Nr. 3D-929 „Dėl Sankcijų už teisės aktų nuostatų pažeidimus įgyvendinant Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės taikymo metodikos patvirtinimo“.

32. Jeigu naudmenų ar kitų plotų nedeklaravęs, tačiau jų nuosavybės ar valdymo teisę turintis asmuo praneša apie pareiškėją, kuris einamaisiais arba praėjusiais metais neteisėtai deklaravo jo valdomus plotus, arba yra gaunamas skundas, pranešimas ar kita informacija apie galbūt netiksliai ir (arba) neteisėtai pareiškėjo einamaisiais arba praėjusiais metais deklaruotą plotą, parama už šiuos plotus pareiškėjui mokama, o išmokėta parama nesusigrąžinama tik tuo atveju, jeigu jis pateiks šių plotų dirbimo (žemės ūkio veiklą, kuri įrodoma pagal žemės ūkio produkcijos realizavimo bei kitus minėtos veiklos fakto patvirtinimo dokumentus) bei žemės valdymo teisės (nuosavybės, nuomos ar kitais pagrindais) patvirtinimo dokumentus, o jei deklaruoti plotai yra valdomi kelių bendraturčių (žemės sklypas valdomas pagal idealiąsias dalis) ir nėra notariškai patvirtinta ir įregistruota viešajame registre naudojimosi žemės sklypu tvarka, kartu su žemės dirbimo ir valdymo dokumentais pareiškėjas privalo pateikti rašytinius visų bendraturčių sutikimus, kur būtų aiškiai išskirta valdoma žemės sklypo dalis. Agentūra, remdamasi žemės sklypo planu ir valdymo teisę pagrindžiančiais dokumentais, rašytiniais bendraturčių sutikimais, nustato, ar pareiškėjas teisėtai deklaruoja minėtus plotus. Pareiškėjui, įrodžiusiam žemės ūkio veiklos (dirbimo) faktą deklaruotoje žemės sklypo dalyje ar visame žemės sklype ir žemės valdymo teisę (pagal žemės valdymo teisės patvirtinimo dokumentus ir bendraturčių sutikimus, nustačius deklaravimo teisėtumą deklaruotoje žemės sklypo dalyje ar visame žemės sklype), išmokos mokamos, o išmokėta parama nesusigrąžinama. Už paramai deklaruotus plotus, kuriuose pareiškėjas neužsiėmė žemės ūkio veikla ir (arba) kuriuos deklaravo neturėdamas žemės valdymo teisės, taikomos sankcijos dėl neteisingo deklaravimo, numatytos taisyklių 33.3 papunktyje.

33. Pagal priemonę taikomos specifinės sankcijos:

33.1. jei nesilaikoma įsipareigojimo ūkininkauti ar užsiimti žemės ūkio veikla deklaruotame plote iki kitų metų paraiškų teikimo pradžios pagal priemonę, parama nemokama, o jau išmokėta paramos pagal atitinkamą priemonę suma susigrąžinama, išskyrus atvejus, kai paramos gavėjas perduoda visą ar dalį valdos kitam asmeniui tuo laikotarpiu, kuriuo galioja įsipareigojimas paramai gauti;

33.2. dėl vėlavimo pateikti paraiškas:

33.2.1. už kiekvieną pavėluotą darbo dieną apskaičiuota paramos suma mažinama 1 proc.;

33.2.2. pavėluotai pateikus prašymą dėl paraiškos duomenų keitimo, už kiekvieną pavėluotą darbo dieną paramos suma už tą lauką, kurio duomenys keičiami, mažinama 1 proc.;

33.2.3. paraiška, pateikta pasibaigus pavėluotai teikiamų paraiškų priėmimo terminui, nepriimama, išskyrus atvejus, kai vėlavimas nepriklauso nuo pareiškėjo valios (*force majeure*) (pvz.: pareiškėjo mirtis, ilgalaikis profesinis nepajėgumas, stichinė nelaimė, padariusi stiprų poveikį valdai);

33.3. dėl neteisingo deklaravimo pagal remiamas grupes:

33.3.1. kai deklaruotas plotas viršija faktinį nuo 3 proc. arba 2 ha faktinio ploto, einamaisiais metais parama pagal remiamą grupę mokama už faktinį plotą, sumažintą 1,5 karto, iš faktinio ploto atėmus deklaruoto ir faktinio plotų skirtumo dydžius;

33.3.2. kai deklaruotas plotas viršija faktinį nuo 3 iki 10 proc. faktinio ploto, pagal šių taisyklių 33.3.1 papunktį apskaičiuota sankcija sumažinama 50 proc., jeigu tam paramos gavėjui nebuvo skirta jokia su priemone susijusi sankcija už deklaruotą per didelį plotą;

33.3.3. kai paramos gavėjui buvo pritaikyta sankcija vadovaujantis taisyklių 33.3.2 papunkčio nuostatomis, o kitais paraiškų teikimo metais tam paramos gavėjui turi būti skirta kita sankcija dėl neteisingo deklaravimo priemonėje remiamos grupės lygiu, iš paramos gavėjo susigražinama sankcijos suma, kuri buvo sumažinta praėjusiais metais pagal taisyklių 33.3.2 papunktį, ir taikomos sankcijos dėl neteisingo deklaravimo pagal taisyklių 33.3.1 papunktį;

33.4. pareiškėjui neleidus atlikti patikros vietoje bent viename jo deklaruotų laukų, pareiškėjui parama nemokama ir taikomos ilgalaikės sankcijos. Jei pareiškėjas patikros vietoje metu nepateikia dokumentų, susijusių su prisiimtų įsipareigojimų vykdymu, laikoma, kad jis įsipareigojimo nesilaiko (išskyrus teisės aktuose nustatytus atvejus, kai pareiškėjui, neturinčiam reikiamų dokumentų patikros vietoje metu, leidžiama per nustatytą laikotarpį pateikti juos Agentūrai);

33.5. už GAAB reikalavimų ir Valdymo reikalavimų pažeidimus sankcijos dydis apskaičiuojamas pagal Sankcijų už kompleksinės paramos reikalavimų pažeidimą taikymo metodiką, patvirtintą Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2009 m. gegužės 4 d. įsakymu Nr. 3D-306 „Dėl Sankcijų už kompleksinės paramos reikalavimų pažeidimą taikymo metodikos patvirtinimo“;

33.6. dėl atskirų žemės ūkio naudmenų (išskyrus esančių namų valdos žemėje) plotų nedeklaravimo:

33.6.1. nustačius, kad skirtumo tarp viso pagal priemonę deklaruoto ploto ir viso pagal priemonę deklaruoto ploto bei viso nedeklaruotų laukų ploto sumos santykis su visu pagal priemonę deklaruotu plotu viršija 3 proc., bet neviršija 30 proc., parama pagal priemonę sumažinama 1 proc.;

33.6.2. nustačius, kad skirtumo tarp viso pagal priemonę deklaruoto ploto ir viso pagal priemonę deklaruoto ploto bei viso nedeklaruotų laukų ploto sumos santykis su visu pagal priemonę deklaruotu plotu viršija 30 proc., bet neviršija 50 proc., parama pagal priemonę sumažinama 2 proc.;

33.6.3. nustačius, kad skirtumo tarp viso pagal priemonę deklaruoto ploto ir viso pagal priemonę deklaruoto ploto bei viso nedeklaruotų laukų ploto sumos santykis su visu pagal priemonę deklaruotu plotu viršija 50 proc., parama pagal priemonę sumažinama 3 proc.;

33.7. jei pareiškėjas, deklaravęs pluoštinių kanapių lauką, nepasirūpino narkotinės medžiagos (tetrahidrokanabinolio – THC) kiekio tyrimo atlikimu (arba kitais atvejais, kurie priklauso nuo pareiškėjo), o Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos parengtoje Pažymoje apie pluoštinių kanapių augintojus ir pluoštinių kanapių mėginiuose nustatytus

THC kiekius, pateiktoje Agentūrai iki einamųjų metų spalio 30 d., nenurodyta informacija apie ši kanapių augintoją, išmoka jam pagal priemonę einamaisiais metais nemokama;

33.8. atliekant ilgalaikių sankcijų išskaičiavimą, atsižvelgiama į pateiktų paraiškų pagal kitas Programos priemones pateikimo datą ir mokėjimus. Ilgalaikė sankcija, nustatyta taisyklių 33.4 papunktyje, yra išskaičiuojama iš bet kokios pareiškėjams per trejus kalendorinius metus, einančius po tų kalendorinių metų, kuriais nustatytas pažeidimas, priskaičiuotos paramos sumos (mokamos iš Europos žemės ūkio garantijų fondo, Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai ar valstybės biudžeto lėšų, kurių asignavimų valdytoja yra Žemės ūkio ministerija). Ilgalaikės sankcijos gali būti pradėtos išskaičiuoti iš paramos sumos, priskaičiuotos pažeidimo nustatymo metais;

33.9. jei pareiškėjai nesilaiko žemės ūkio veiklos vykdymo kriterijų (bent vieno iš jų), nustatytų TI taisyklių III skyriuje, laikoma, kad paramai netinkamame plote (lauke ar lauko dalyje su nustatytu pažeidimu) yra neteisingo deklaravimo atvejis;

33.10. pareiškėjams arba paramos gavėjams, neteisėtai sukūrusiems sąlygas paramai gauti, parama nėra teikiama, o jau išmokėta paramos suma yra susigrąžinama;

33.11. įtarusi, kad pareiškėjas sumažino ankstesniais metais deklaruotą pagal priemonę plotą, siekdamas gauti didesnę paramos sumą, kai viršijamas vienos valdos ploto ribinis dydis (už pirmuosius 100 (ar 500) hektarų vietovėse, kuriose esama didesnio / mažesnio intensyvumo gamtinių kliūčių ir (arba) trūkumų, kurios įvardytos taisyklių 19.1 ir 19.2 papunkčiuose), Agentūra paraišką vertina vadovaudamasi Galimai neteisėtų sąlygų metodika ir prireikus gali paprašyti pareiškėjo pateikti visų plotų, kuriuos pareiškėjas deklaravo praėjusiais metais, žemės dirbimo (žemės ūkio veiklos) įrodymo dokumentus ir žemės nuosavybės ar žemės valdymo teisės (nuomos, panaudos sutartys ar kita) patvirtinimo dokumentus. Pareiškėjui, nepateikusiam nurodytų dokumentų per Agentūros pranešime nurodytą terminą ar pateikusiam ne visus dokumentus, arba iš pateiktų dokumentų nustačius, kad valda buvo padalyta siekiant gauti didesnę paramos sumą, parama pagal priemonę neteikiama;

33.12. jei pareiškėjo valdoje einamaisiais metais atlikus patikrą vietoje, kurios metu valdoje laikomi ūkiniai gyvūnai buvo tikrinami pagal Ūkinių gyvūnų registre valdytojo ir (ar) partnerio vardu esančius duomenis, nustatytas SG skaičiaus neatitikimas, laikoma reikalavimų neatitikimu;

33.13. pareiškėjui ir (ar) valdos partneriui neleidus Agentūros darbuotojui atlikti patikros vietoje siekiant tinkamai suskaičiuoti laikomus ūkinius gyvūnus arba nesudarius kitų tinkamų sąlygų (neleidus pažymėti specialiomis priemonėmis, neatskyrus gyvūnų grupėmis, nesuvarius į užtvarus ir pan.), išmokos pagal priemonę pareiškėjui nemokamos.

34. Agentūra turi teisę ankstesniais ar einamaisiais metais pateiktas paraiškas administruoti iš naujo bei priimti sprendimus dėl reikalavimo grąžinti visą ar dalį išmokėtos paramos sumos ir (arba) taikyti kitas poveikio priemones už su prašoma arba gauta parama susijusių įsipareigojimų nevykdymą ir (arba) nustatytų reikalavimų nesilaikymą, atlikusi administracinį patikrinimą ir (arba) patikrą vietoje, tada, kai pareiškėjas nesilaikė paramos suteikimo ar paraiškoje numatytų reikalavimų ar pažeidė paramos gavimo ir naudojimo sąlygas. Už paramai netinkamą plotą, nustatytą atnaujinus KŽS_DR5LT arba einamųjų metų patikros vietoje metu, išmokėta parama iš deklaravusių pareiškėjų susigrąžinama už ketverius metus (arba, Agentūrai pagal jos nustatytą tvarką išnagrinėjus ir nustačius atvejus, kai plotas paramai netinkamas mažiau nei ketverius metus – už tiek metų, kiek plotas buvo netinkamas paramai) skaičiuojant nuo metų, kuriais buvo padarytas (užfiksuotas) pažeidimas, tačiau ne ilgiau nei iki paskutiniųjų metų, prieš kuriuos buvo daryti ortofotografiniai žemėlapiai (arba, Agentūrai pagal jos nustatytą tvarką išnagrinėjus ir nustačius

atvejus, kai plotas paramai netinkamas ilgiau nei iki paskutiniųjų metų, prieš kuriuos buvo daryti ortofotografiniai žemėlapiai – už tiek metų, kiek plotas buvo netinkamas paramai, bet ne daugiau kaip už ketverius metus).

35. Paramos susigrąžinimas taip pat taikomas ir tais atvejais, kai pareiškėjas, norėdamas gauti paramą, pateikė melagingą informaciją arba dėl aplaidumo nepateikė būtinos informacijos. Tokiu atveju pareiškėjas netenka teisės dalyvauti veikloje pagal priemonę ištisus kalendorinius metus, kuriais nustatyta, kad nesilaikoma reikalavimų, ir kitus kalendorinius metus.

36. Kilus abejonių, kad pareiškėjas pateikė neteisingus duomenis, Agentūra gali sustabdyti paraiškos administravimą, kol bus gautos išvados dėl jų teisingumo. Jei dėl pareiškėjo veiklos yra pradėtas ar atliekamas ikiteisminis tyrimas, Agentūra gali sustabdyti paraiškos administravimą, kol bus baigti teisiniai procesai.

37. Einamaisiais metais taikomų sankcijų suma negali viršyti 100 proc. mokėtinos paramos sumos.

38. Sankcijos netaikomos, jei nustatytų reikalavimų ir apribojimų nesilaikoma dėl nenugalimos jėgos (*force majeure*) atveju, jei pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas per 15 darbo dienų nuo tada, kai sužinojo ar turėjo sužinoti apie šią aplinkybę, raštu informavo ir pateikė tai įrodančius dokumentus Agentūrai. Išnykus nenugalimos jėgos aplinkybėms, pareiškėjai ir (arba) paramos gavėjai privalo toliau laikytis prisiimtų įsipareigojimų ir (arba) teisės aktuose nustatytų reikalavimų.

XII SKYRIUS ŽEMĖS ŪKIO VALDOS PERDAVIMAS

39. Paramos gavėjui perleidus (pardavus, išnuomojus ar kitu panašiu su atitinkamais gamybos vienetais susijusiu sandoriu) Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registre įregistruotą valdą arba dalį valdos po to, kai valdos perleidėjas jau yra pateikęs paraišką, bet dar neįvykdęs visų paramos skyrimo sąlygų ir reikalavimų pagal priemonę, valdos perleidėjui parama neskiriama. Tokiu atveju parama skiriama valdos perėmėjui, jei:

39.1. valdos perėmėjas nuo einamųjų metų birželio 7 d. iki lėšų pervedimo pareiškėjui dienos praneša Agentūrai apie valdos perėmimą, pateikdamas pranešimą apie valdos perėmimą, prašymą skirti paramą bei valdos perėmimo fakto patvirtinimo dokumentus (žemės, kito nekilnojamojo turto pirkimo–pardavimo, nuomos, panaudos ar kitos sutarties kopiją, paveldėjimo teisės liudijimo kopiją ar pan.) savivaldybei (seniūnijai) pagal valdos registravimo vietą;

39.2. valdos perėmėjas prisiima atsakomybę toliau laikytis įsipareigojimų ir vykdyti reikalavimus, kurie kyla iš perleidėjo paraiškos pagal priemonę einamaisiais metais. Valdos perleidėjo mirties atveju valdos perėmėjas taip pat prisiima perleidėjo įsiskolinimus Agentūrai už ankstesnius metus. Valdos perėmėjas valdos perleidėjo mirties atveju pateikia Agentūrai raštišką susitarimą su visais paveldėtojais dėl valdos perleidėjo skolų grąžinimo ir jam priklausančių išmokų iki valdos perėmimo momento;

39.3. valdos perleidėjas neturi įsiskolinimų Agentūrai, Lietuvos Respublikos valstybės biudžetui, Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetui (netaikoma perleidėjams, kuriems Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka yra atidėti socialinio draudimo įmokų ir (arba) mokesčių mokėjimo terminai).

40. Valdos ir dalies valdos perleidėjas / perėmėjas per 30 kalendorinių dienų nuo valdos perleidimo / perėmimo dienos privalo perduoti pasikeitusius valdos registravimo duomenis Valdų registrai, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registro nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugpjūčio 27 d. nutarimu Nr. 1351 „Dėl Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registro įsteigimo ir jo nuostatų patvirtinimo“, reikalavimais.

41. Jei visa valda arba dalis valdos perduodama po to, kai valdos perleidėjas jau yra pateikęs paraišką ir įvykdęs visus reikalavimus, nustatytus pagal priemonę, jis turi informuoti Agentūrą apie valdos perdavimą. Valdos valdytojo mirties atveju valdos duomenis atnaujinti ir Agentūrą informuoti apie valdos perėmimą (po valdos valdytojo mirties) privalo paveldėtojas, kuris tęsia valdoje ekonominę veiklą.

42. Žemės ūkio valdos perleidimo atveju, kai valda yra perduodama kitam žemės ūkio veiklos subjektui, kuris buvo įregistravęs valdą iki perleidimo, sujungtoms valdoms paliekamas perėmėjo valdos atpažinties kodas, o valdos perleidėjo unikalūs valdos atpažinties kodas pripažįstamas negaliojančiu.

43. Žemės ūkio valdos išregistravimo atveju, kai valda išregistruojama iki kitų metų paraiškų pagal priemonę teikimo pradžios, pareiškėjas nebetenka teisės į jam priklausiusią paramą, o tais atvejais, kai parama ar jos dalis iki šios datos pareiškėjui jau išmokėta, jis privalo paramą grąžinti.

44. Pareiškėjai kartą per kalendorinius metus, bet ne vėliau kaip iki einamųjų metų rugpjūčio 1 d., atnaujina savo valdų registracijos duomenis Valdų registre.

XIII SKYRIUS ATSAKOMYBĖ

45. Už paraiškos bei kitus duomenis atsako juos pateikę pareiškėjai.

46. Už pareiškėjų informavimą paramos teikimo klausimais, paraiškos duomenų įvedimą ir patvirtinimą PPIS (kai paraiška pateikiama savivaldybės / seniūnijos darbuotojui) atsakingos savivaldybės (seniūnijos). Savivaldybė (seniūnija):

46.1. gavusi iš Agentūros arba ŽŪIKVC informaciją apie paraiškose nustatytus netikslumus ar paraiškų vertinimo rezultatus, apie tai informuoja pareiškėjus;

46.2. norėdama gauti informaciją apie pareiškėjus, kreipiasi į Agentūrą;

46.3. atsako už jai teikiamų pareiškėjų asmens duomenų apsaugą teisės aktų nustatyta tvarka;

46.4. saugo ir prireikus nustatyta tvarka Agentūrai teikia Paraiškų priėmimo ir (arba) Prašymų pakeisti paraiškų duomenis registrus;

46.5. perduoda Agentūrai kitus dokumentus.

47. ŽŪIKVC:

47.1. atsako už tinkamą PPIS veikimą, paraiškų priėmimo ir keitimo darbų organizavimą;

47.2. perduoda Agentūrai paraiškų ir prašymų pakeisti paraiškos duomenis elektroninius duomenis;

47.3. atlieka SG perskaičiavimo funkciją. SG skaičiavimų duomenys turi būti perduoti Agentūrai iki einamųjų metų rugsėjo 10 d.

48. Už paraiškų administravimą, administracinę patikrą, patikrą vietoje ir nuotolinę patikrą, paramos dydžio apskaičiavimą ir išmokėjimą paramos gavėjams, lėšų apskaitą, ataskaitų teikimą atsako Agentūra.

49. Pareiškėjų pateikti duomenys Lietuvos Respublikos institucijų, kitų Europos Sąjungos šalių institucijų, Europos Sąjungos Komisijos, Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) ir Europos Audito Rūmų bus apdoroti elektroniniu būdu ir panaudoti kontrolės tikslais.

50. Pareiškėjai už taisyklėse nurodytų įsipareigojimų ir reikalavimų nesilaikymą, taip pat gavę išmokas neteisėtai, arba asmenys, prisidėję prie neteisėtų išmokų gavimo (sąmoningai patvirtinę klaidingus duomenis), atsako Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

XIV SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

51. Pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas, nesutinkantis su Agentūros priimtais sprendimais ar veiksmais (neveikimu), turi teisę juos apskusti šiame skyriuje nustatyta tvarka.

52. Agentūros konkrečių valstybės tarnautojų ir (arba) darbuotojų veiksmus (neveikimą) pareiškėjas gali apskusti Agentūros direktoriui raštu per 15 darbo dienų nuo tos dienos, kai jis sužinojo ar turėjo sužinoti apie tokius veiksmus (neveikimą).

53. ŽŪIKVC konkrečių darbuotojų veiksmus (neveikimą) pareiškėjas gali apskusti ŽŪIKVC generaliniam direktoriui raštu per 15 darbo dienų nuo tos dienos, kai jis sužinojo ar turėjo sužinoti apie tokius veiksmus (neveikimą).

54. Agentūros ir ŽŪIKVC sprendimai arba veiksmai (neveikimas) gali būti skundžiami Lietuvos administracinių ginčų komisijai arba Vilniaus apygardos administraciniam teismui Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų
programos priemonės „Išmokos už
vietoves, kuriose esama gamtinių ar kitų
specifinių kliūčių“ įgyvendinimo
taisyklių
1 priedas

**SUTARTINIŲ GYVULIŲ (SG) RŪŠIS IR SKAIČIUS SIEKiant GAUTI IŠMOKAS UŽ
PIEVAS IR (AR) GANYKLAS PAGAL PRIEMONĘ „IŠMOKOS UŽ VIETOVES,
KURIOSE ESAMA GAMTINIŲ AR KITŲ SPECIFINIŲ KLIŪČIŲ“**

Nr.	Gyvūnų rūšis	Vienas gyvūnas sudaro SG/ha
1.	Karvės, buliai, vyresni nei 2 m.	1
2.	Galvijai (prieauglis) nuo 1 iki 2 m.	0,7
3.	Veršeliai iki 1 m.	0,25
4.	Taurieji elniai	0,2
5.	Danieliai, dėmėtieji elniai	0,11
6.	Bizonai, stumbrai	0,6
7.	Avys, ožkos	0,07
8.	Arkliai nuo 1 m.	1
9.	Kumeliukai iki 1 m.	0,4
14.	Triušiai (patinai ir patelės su prieaugliu iki atjunkymo)	0,025
15.	Stručiai (suaugę gyvūnai)	0,4
16.	Šinšilos	0,0014
17.	Bitės (1 bičių šeima)	0,059

Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų
programos priemonės „Išmokos už
vietoves, kuriose esama gamtinių ar kitų
specifinių kliūčių“ įgyvendinimo
taisyklių
2 priedas

**VIETOVĖS, KURIOSE ESAMA DIDESNIO INTENSIVUMO GAMTINIŲ KLIŪČIŲ
(IKI 32 BALŲ IMTINAI)**

Eil. Nr.	Savivaldybė	Seniūnija / Miestas / Savivaldybė	Žemės kokybės balai
	Iš viso	161	x
1	Alytaus rajono savivaldybė	Alovės seniūnija	31,9
2	Alytaus rajono savivaldybė	Daugų seniūnija	30,88
3	Alytaus rajono savivaldybė	Nemunaičio seniūnija	27,24
4	Alytaus rajono savivaldybė	Pivašiūnų seniūnija	29,57
5	Alytaus rajono savivaldybė	Raitininkų seniūnija	30,83
6	Anykščių rajono savivaldybė	Andrioniškio seniūnija	32,31
7	Anykščių rajono savivaldybė	Skiemonių seniūnija	30,14
8	Birštono savivaldybė	Birštono miestas	31,05
9	Druskininkų savivaldybė	Leipalingio seniūnija	30,77
10	Druskininkų savivaldybė	Viečiūnų seniūnija	29,32
11	Druskininkų savivaldybė	Druskininkų miestas	30,4
12	Elektrėnų savivaldybė	Beizionių seniūnija	30,67
13	Elektrėnų savivaldybė	Pastrėvio seniūnija	30,46
14	Elektrėnų savivaldybė	Semeliškių seniūnija	27,67
15	Elektrėnų savivaldybė	Vievio seniūnija	31,14
16	Ignalinos rajono savivaldybė	Ignalinos miesto seniūnija	26,91
17	Ignalinos rajono savivaldybė	Ignalinos seniūnija	29,42
18	Ignalinos rajono savivaldybė	Kazitiškio seniūnija	30,72
19	Ignalinos rajono savivaldybė	Linkmenų seniūnija	28,8
20	Ignalinos rajono savivaldybė	Rimšės seniūnija	30,8
21	Ignalinos rajono savivaldybė	Vidiškių seniūnija	29,37
22	Jonavos rajono savivaldybė	Šveicarijos seniūnija	29,87
23	Jonavos rajono savivaldybė	Ruklos seniūnija	30,5
24	Jurbarko rajono savivaldybė	Jurbarko miesto seniūnija	30,65
25	Jurbarko rajono savivaldybė	Viešvilės seniūnija	30,9
26	Kaišiadorių rajono savivaldybė	Žiežmarių seniūnija	27,05
27	Kalvarijos savivaldybė	Liubavo seniūnija	31,38
28	Kauno rajono savivaldybė	Ežerėlio seniūnija	23,24
29	Kauno rajono savivaldybė	Kačerginės seniūnija	25,22

Eil. Nr.	Savivaldybė	Seniūnija / Miestas / Savivaldybė	Žemės kokybės balai
30	Kauno rajono savivaldybė	Kulautuvos seniūnija	24,79
31	Kauno rajono savivaldybė	Zapyškio seniūnija	28,67
32	Kelmės rajono savivaldybė	Kelmės seniūnija	32,22
33	Kelmės rajono savivaldybė	Kražių seniūnija	32,11
34	Klaipėdos rajono savivaldybė	Agluonėnų seniūnija	28,75
35	Lazdijų rajono savivaldybė	Būdviečio seniūnija	32,14
36	Lazdijų rajono savivaldybė	Kapčiamiesčio seniūnija	26,78
37	Lazdijų rajono savivaldybė	Kučių seniūnija	30,16
38	Lazdijų rajono savivaldybė	Lazdijų miesto seniūnija	32,25
39	Lazdijų rajono savivaldybė	Lazdijų seniūnija	31,04
40	Lazdijų rajono savivaldybė	Noragėlių seniūnija	28,05
41	Lazdijų rajono savivaldybė	Seirijų seniūnija	29,15
42	Lazdijų rajono savivaldybė	Šlavantų seniūnija	29,28
43	Lazdijų rajono savivaldybė	Šventežerio seniūnija	30,56
44	Lazdijų rajono savivaldybė	Veisiejų seniūnija	29,71
45	Marijampolės savivaldybė	Degučių seniūnija	22,77
46	Molėtų rajono savivaldybė	Balninkų seniūnija	31,06
47	Molėtų rajono savivaldybė	Čiulėnų seniūnija	31,44
48	Molėtų rajono savivaldybė	Dubingių seniūnija	28,23
49	Molėtų rajono savivaldybė	Giedraičių seniūnija	30,58
50	Molėtų rajono savivaldybė	Inturkės seniūnija	31,13
51	Molėtų rajono savivaldybė.	Joniškio seniūnija	30,29
52	Molėtų rajono savivaldybė	Luokesos seniūnija	29,55
53	Molėtų rajono savivaldybė	Mindūnų seniūnija	32,45
54	Molėtų rajono savivaldybė	Suginčių seniūnija	30,85
55	Molėtų rajono savivaldybė	Videniškių seniūnija	29,36
56	Molėtų rajono savivaldybė	Molėtų miestas	25,05
57	Plungės rajono savivaldybė	Alsėdžių seniūnija	26,97
58	Plungės rajono savivaldybė	Babruno seniūnija	27,58
59	Plungės rajono savivaldybė	Paukštakių seniūnija	29,02
60	Plungės rajono savivaldybė	Platelių seniūnija	28,28
61	Plungės rajono savivaldybė	Plungės miesto seniūnija	31,8
62	Plungės rajono savivaldybė	Žemaičių Kalvarijos seniūnija	30,12
63	Plungės rajono savivaldybė	Žlibinų seniūnija	31,36
64	Prienų rajono savivaldybė	Prienų seniūnija	25,65
65	Prienų rajono savivaldybė	Stakliškių seniūnija	31,72
66	Radviškio rajono savivaldybė	Radviškio miesto seniūnija	28,94
67	Rietavo savivaldybė	Daugėdų seniūnija	31,57
68	Rietavo savivaldybė	Rietavo miesto seniūnija	29,93
69	Rokiškio rajono savivaldybė	Jūžintų seniūnija	31,69
70	Rokiškio rajono savivaldybė	Kriaunų seniūnija	29,7
71	Rokiškio rajono savivaldybė	Obelių seniūnija	31,17

Eil. Nr.	Savivaldybė	Seniūnija / Miestas / Savivaldybė	Žemės kokybės balai
72	Skuodo rajono savivaldybė	Barstyčių seniūnija	31,09
73	Skuodo rajono savivaldybė	Skuodo miesto seniūnija	31,09
74	Šalčininkų rajono savivaldybė	Akmenynės seniūnija	32,45
75	Šalčininkų rajono savivaldybė	Baltosios Vokės seniūnija	24,12
76	Šalčininkų rajono savivaldybė	Butrimonių seniūnija	31,96
77	Šalčininkų rajono savivaldybė	Dainavos seniūnija	31,9
78	Šalčininkų rajono savivaldybė	Dieveniškių seniūnija	30,71
79	Šalčininkų rajono savivaldybė	Eišiškių seniūnija	31,09
80	Šalčininkų rajono savivaldybė	Pabarės seniūnija	32,44
81	Šalčininkų rajono savivaldybė	Turgelių seniūnija	30,83
82	Šiaulių rajono savivaldybė	Kuršėnų miesto seniūnija	31,03
83	Šilalės rajono savivaldybė	Bijotų seniūnija	29,7
84	Šilalės rajono savivaldybė	Laukuvos seniūnija	31,66
85	Šilalės rajono savivaldybė	Šilalės kaimiškoji seniūnija	31,95
86	Šilalės rajono savivaldybė	Šilalės miesto seniūnija	22,71
87	Šilalės rajono savivaldybė	Traksėdžio seniūnija	30,58
88	Šilalės rajono savivaldybė	Upynos seniūnija	32,11
89	Šilalės rajono savivaldybė	Žadeikių seniūnija	30,97
90	Šilutės rajono savivaldybė	Juknaičių seniūnija	30,91
91	Šilutės rajono savivaldybė	Saugų seniūnija	30,06
92	Šilutės rajono savivaldybė	Šilutės seniūnija	30,01
93	Širvintų rajono savivaldybė	Kernavės seniūnija	28,23
94	Švenčionių rajono savivaldybė	Kaltanėnų seniūnija	31,34
95	Švenčionių rajono savivaldybė	Labanoro seniūnija	26,65
96	Švenčionių rajono savivaldybė	Pabradės miestas	25,11
97	Švenčionių rajono savivaldybė	Sarių seniūnija	30,61
98	Švenčionių rajono savivaldybė	Strūnaičio seniūnija	28,82
99	Švenčionių rajono savivaldybė	Švenčionėlių miestas	28,87
100	Švenčionių rajono savivaldybė	Švenčionių miestas	28,74
101	Švenčionių rajono savivaldybė	Švenčionių seniūnija	29,42
102	Tauragės rajono savivaldybė	Tauragės miesto seniūnija	26,72
103	Telšių rajono savivaldybė	Gadūnavo seniūnija	30,81
104	Telšių rajono savivaldybė	Luokės seniūnija	30,42
105	Telšių rajono savivaldybė	Ryškėnų seniūnija	30,67
106	Telšių rajono savivaldybė	Varnių seniūnija	31,02
107	Telšių rajono savivaldybė	Žarėnų seniūnija	28,84
108	Trakų rajono savivaldybė	Aukštadvario seniūnija	28,0
109	Trakų rajono savivaldybė	Grendavės seniūnija	27,75
110	Trakų rajono savivaldybė	Lentvario seniūnija	28,42
111	Trakų rajono savivaldybė.	Onušio seniūnija	29,68
112	Trakų rajono savivaldybė	Rūdiškių seniūnija	30,35
113	Trakų rajono savivaldybė	Senųjų Trakų seniūnija	30,75

Eil. Nr.	Savivaldybė	Seniūnija / Miestas / Savivaldybė	Žemės kokybės balai
114	Trakų rajono savivaldybė	Trakų seniūnija	26,85
115	Ukmergės rajono savivaldybė	Šešuolių seniūnija	31,93
116	Ukmergės rajono savivaldybė	Želvos seniūnija	29,28
117	Utenos rajono savivaldybė	Daugailių seniūnija	29,58
118	Utenos rajono savivaldybė	Kuktiškių seniūnija	28,32
119	Utenos rajono savivaldybė	Leliūnų seniūnija	31,13
120	Utenos rajono savivaldybė	Saldutiškio seniūnija	29,75
121	Utenos rajono savivaldybė	Sudeikių seniūnija	30,3
122	Utenos rajono savivaldybė	Tauragnų seniūnija	27,41
123	Utenos rajono savivaldybė	Utenos miesto seniūnija	28,63
124	Utenos rajono savivaldybė	Utenos seniūnija	30,8
125	Utenos rajono savivaldybė	Užpalių seniūnija	31,45
126	Utenos rajono savivaldybė	Vyžuonų seniūnija	31,29
127	Varėnos rajono savivaldybė	Jakėnų seniūnija	30,38
128	Varėnos rajono savivaldybė	Kaniavos seniūnija	32,37
129	Varėnos rajono savivaldybė	Marcinkonių seniūnija	27,7
130	Varėnos rajono savivaldybė	Matuizų seniūnija	29,19
131	Varėnos rajono savivaldybė	Merkinės seniūnija	29,99
132	Varėnos rajono savivaldybė	Valkininkų seniūnija	29,71
133	Varėnos rajono savivaldybė	Varėnos seniūnija	30,17
134	Vilniaus rajono savivaldybė	Avižienių seniūnija	31,88
135	Vilniaus rajono savivaldybė	Bezdonių seniūnija	29
136	Vilniaus rajono savivaldybė	Buivydžių seniūnija	31,49
137	Vilniaus rajono savivaldybė	Juodšilių seniūnija	30,9
138	Vilniaus rajono savivaldybė	Kalvelių seniūnija	27,9
139	Vilniaus rajono savivaldybė	Lavoriškių seniūnija	29,63
140	Vilniaus rajono savivaldybė	Maišiagalos seniūnija	31,57
141	Vilniaus rajono savivaldybė	Marijampolio seniūnija	32,03
142	Vilniaus rajono savivaldybė	Nemenčinės miesto seniūnija	31,42
143	Vilniaus rajono savivaldybė	Nemenčinės seniūnija	30,57
144	Vilniaus rajono savivaldybė	Nemėžio seniūnija	28,44
145	Vilniaus rajono savivaldybė	Paberžės seniūnija	31,4
146	Vilniaus rajono savivaldybė	Riešės seniūnija	31,1
147	Vilniaus rajono savivaldybė	Rukainių seniūnija	32,06
148	Vilniaus rajono savivaldybė	Sudervės seniūnija	29,2
149	Vilniaus rajono savivaldybė	Sužionių seniūnija	30,03
150	Vilniaus rajono savivaldybė	Zujūnų seniūnija	31,39
151	Visagino savivaldybė	Visagino savivaldybė	27,6
152	Zarasų rajono savivaldybė	Antalieptės seniūnija	30,71
153	Zarasų rajono savivaldybė	Antazavės seniūnija	29,03
154	Zarasų rajono savivaldybė	Degučių seniūnija	29,89
155	Zarasų rajono savivaldybė	Dusetų seniūnija	29,41

Eil. Nr.	Savivaldybė	Seniūnija / Miestas / Savivaldybė	Žemės kokybės balai
156	Zarasų rajono savivaldybė	Imbrado seniūnija	30,1
157	Zarasų rajono savivaldybė	Salako seniūnija	28,06
158	Zarasų rajono savivaldybė	Suvieko seniūnija	30,8
159	Zarasų rajono savivaldybė	Turmanto seniūnija	30,86
160	Zarasų rajono savivaldybė	Zarasų miesto seniūnija	30,89
161	Zarasų rajono savivaldybė	Zarasų seniūnija	30,42

Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų
programos priemonės „Išmokos už
vietoves, kuriose esama gamtinių ar kitų
specifinių kliūčių“ įgyvendinimo
taisyklių
3 priedas

**VIETOVĖS, KURIOSE ESAMA MAŽESNIO INTENSIVUMO GAMTINIŲ KLIŪČIŲ
(IKI 34 BALŲ IMTINAI)**

Eil. Nr.	Savivaldybė	Seniūnija	Žemės kokybės balai
	Iš viso	59	x
1	Alytaus rajono savivaldybė	Butrimonių seniūnija	34,4
2	Alytaus rajono savivaldybė	Miroslavo seniūnija	32,88
3	Alytaus rajono savivaldybė	Punios seniūnija	33,03
4	Anykščių rajono savivaldybė	Kurklių seniūnija	32,89
5	Anykščių rajono savivaldybė	Svėdasų seniūnija	33,26
6	Elektrėnų savivaldybė	Kazokiškių seniūnija	32,73
7	Elektrėnų savivaldybė	Kietaviškių seniūnija	32,80
8	Ignalinos rajono savivaldybė	Ceikinių seniūnija	34,19
9	Ignalinos rajono savivaldybė	Dūkšto seniūnija	32,63
10	Ignalinos rajono savivaldybė	Naujojo Daugėlišio seniūnija	33,96
11	Jonavos rajono savivaldybė	Jonavos miesto seniūnija	32,50
12	Kaišiadorių rajono savivaldybė	Kruonio seniūnija	33,63
13	Kaišiadorių rajono savivaldybė	Nemaitonių seniūnija	32,88
14	Kalvarijos savivaldybė	Sangrūdų seniūnija	33,32
15	Kauno rajono savivaldybė	Neveronių seniūnija	34,23
16	Kauno rajono savivaldybė	Vilkijos seniūnija	33,41
17	Kazlų Rūdos savivaldybė	Kazlų Rūdos seniūnija	34,39
18	Kelmės rajono savivaldybė	Kukečių seniūnija	34,16
19	Kelmės rajono savivaldybė	Tytuvėnų seniūnija	33,78
20	Kelmės rajono savivaldybė	Užvenčio seniūnija	34,09
21	Klaipėdos rajono savivaldybė	Endriejavo seniūnija	33,51
22	Klaipėdos rajono savivaldybė	Priekulės seniūnija	34,38
23	Mažeikių rajono savivaldybė	Sedos seniūnija	33,11
24	Molėtų rajono savivaldybė	Alantos seniūnija	32,62
25	Pagėgių savivaldybė	Vilkyškių seniūnija	32,76
26	Raseinių rajono savivaldybė	Šiluvos seniūnija	33,25
27	Rietavo savivaldybė	Medingėnų seniūnija	32,92
28	Rietavo savivaldybė	Rietavo seniūnija	33,79
29	Rokiškio rajono savivaldybė	Juodupės seniūnija	33,52
30	Rokiškio rajono savivaldybė	Rokiškio miesto seniūnija	33,45
31	Šalčininkų rajono savivaldybė	Gerviškių seniūnija	32,76
32	Šalčininkų rajono savivaldybė	Jašiūnų seniūnija	34,16

Eil. Nr.	Savivaldybė	Seniūnija	Žemės kokybės balai
33	Šalčininkų rajono savivaldybė	Kalesninkų seniūnija	33,31
34	Šalčininkų rajono savivaldybė	Poškonių seniūnija	33,67
35	Šalčininkų rajono savivaldybė	Šalčininkų seniūnija	34,25
36	Šilalės rajono savivaldybė	Bilionių seniūnija	32,99
37	Šilalės rajono savivaldybė	Kvėdarnos seniūnija	32,83
38	Šilalės rajono savivaldybė	Pajūrio seniūnija	32,88
39	Šilalės rajono savivaldybė	Palentinio seniūnija	32,61
40	Šilutės rajono savivaldybė	Gardamo seniūnija	33,83
41	Šilutės rajono savivaldybė	Katyčių seniūnija	33,32
42	Šilutės rajono savivaldybė	Švėkšnos seniūnija	33,3
43	Šilutės rajono savivaldybė	Usėnų seniūnija	33,7
44	Šilutės rajono savivaldybė	Vainuto seniūnija	34,47
45	Šilutės rajono savivaldybė	Žemaičių Naumiesčio seniūnija	33,48
46	Širvintų rajono savivaldybė	Jauniūnų seniūnija	33,4
47	Širvintų rajono savivaldybė	Zibalų seniūnija	33,69
48	Švenčionių rajono savivaldybė	Cirklišio seniūnija	32,89
49	Švenčionių rajono savivaldybė	Magūnų seniūnija	33,91
50	Švenčionių rajono savivaldybė	Pabradės seniūnija	33,82
51	Švenčionių rajono savivaldybė	Švenčionėlių seniūnija	32,73
52	Telšių rajono savivaldybė	Viešvėnų seniūnija	33,9
53	Trakų rajono savivaldybė	Paluknio seniūnija	33,51
54	Varėnos rajono savivaldybė	Vydenių seniūnija	32,52
55	Vilniaus rajono savivaldybė	Dūkštų seniūnija	34,49
56	Vilniaus rajono savivaldybė	Medininkų seniūnija	33,83
57	Vilniaus rajono savivaldybė	Mickūnų seniūnija	33,78
58	Vilniaus rajono savivaldybė	Pagirių seniūnija	34,0
59	Vilniaus rajono savivaldybė	Rudaminos seniūnija	32,71

Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų
programos priemonės „Išmokos už
vietoves, kuriose esama gamtinių ar kitų
specifinių kliūčių“ įgyvendinimo
taisyklių
4 priedas

**VIETOVĖS, KURIOMS TAIKOMAS PEREINAMASIS LAIKOTARPIS
2019 M.**

Eil. Nr.	Savivaldybė	Seniūnija	Žemės kokybės balai
	Iš viso	42	x
1	Akmenės rajono savivaldybė	Kruopių seniūnija	40,53
2	Anykščių rajono savivaldybė	Kavarsko seniūnija	37,44
3	Anykščių rajono savivaldybė	Traupio seniūnija	42,46
4	Anykščių rajono savivaldybė	Troškūnų seniūnija	40,42
5	Ignalinos rajono savivaldybė	Mielagėnų seniūnija	39,69
6	Kaišiadorių rajono savivaldybė	Palomenės seniūnija	41,38
7	Kazlų Rūdos savivaldybė	Jankų seniūnija	43,97
8	Kelmės rajono savivaldybė	Pakražančio seniūnija	38,59
9	Kelmės rajono savivaldybė	Šaukėnų seniūnija	37,38
10	Kupiškio rajono savivaldybė	Kupiškio seniūnija	42,65
11	Lazdijų rajono savivaldybė	Krosnos seniūnija	48,23
12	Lazdijų rajono savivaldybė	Šeštokų seniūnija	40,09
13	Panevėžio rajono savivaldybė	Karsakiškio seniūnija	38,59
14	Plungės rajono savivaldybė	Kulių seniūnija	39,35
15	Plungės rajono savivaldybė	Šateikių seniūnija	37,41
16	Radviliškio rajono savivaldybė	Šiaulėnų seniūnija	40,25
17	Rokiškio rajono savivaldybė	Pandėlio seniūnija	40,46
18	Rokiškio rajono savivaldybė	Panemunėlio seniūnija	36,83
19	Šilalės rajono savivaldybė	Tenenių seniūnija	37,0
20	Širvintų rajono savivaldybė	Čiobiškio seniūnija	39,24
21	Širvintų rajono savivaldybė	Gelvonų seniūnija	39,67
22	Širvintų rajono savivaldybė	Musninkų seniūnija	39,41
23	Širvintų rajono savivaldybė	Širvintų seniūnija	38,93
24	Švenčionių rajono savivaldybė	Adutiškio seniūnija	39,32
25	Švenčionių rajono savivaldybė	Svirgų seniūnija	41,71
26	Tauragės rajono savivaldybė	Batakių seniūnija	39,66
27	Tauragės rajono savivaldybė	Lauksargių seniūnija	37,57
28	Tauragės rajono savivaldybė	Žygaičių seniūnija	39,57
29	Telšių rajono savivaldybė	Degaičių seniūnija	37,48
30	Telšių rajono savivaldybė	Telšių miesto seniūnija	37,62
31	Telšių rajono savivaldybė	Tryškių seniūnija	38,17
32	Telšių rajono savivaldybė	Upynos seniūnija	38,17
33	Ukmergės rajono savivaldybė	Deltuvos seniūnija	40,45

Eil. Nr.	Savivaldybė	Seniūnija	Žemės kokybės balai
34	Ukmergės rajono savivaldybė	Lyduokių seniūnija	38,72
35	Ukmergės rajono savivaldybė	Pabaisko seniūnija	36,96
36	Ukmergės rajono savivaldybė	Pivonijos seniūnija	38,56
37	Ukmergės rajono savivaldybė	Siesikų seniūnija	43,53
38	Ukmergės rajono savivaldybė	Taujėnų seniūnija	44,26
39	Ukmergės rajono savivaldybė	Ukmergės miesto seniūnija	41,59
40	Ukmergės rajono savivaldybė	Veprių seniūnija	38,09
41	Ukmergės rajono savivaldybė	Vidiškių seniūnija	39,1
42	Ukmergės rajono savivaldybė	Žemaitkiemio seniūnija	38,99

Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų
programos priemonės „Išmokos už
vietoves, kuriose esama gamtinių ar kitų
specifinių kliūčių“ įgyvendinimo
taisyklių
5 priedas

**RETAI APGYVENDINTOS VIETOVĖS SU RIBOTO POTENCIALO ŽEMĖS
NAUDMENOMIS
(NUO 35 IKI 36 BALŲ IMTINAI)**

Eil. Nr.	Savivaldybė	Seniūnija	Žemės kokybės balai
	Iš viso	42	x
1	Anykščių rajono savivaldybė	Anykščių seniūnija	36,48
2	Anykščių rajono savivaldybė	Debeikių seniūnija	34,79
3	Anykščių rajono savivaldybė	Viešintų seniūnija	35,83
4	Elektrėnų savivaldybė	Elektrėnų seniūnija	34,75
5	Elektrėnų savivaldybė	Gilučių seniūnija	35,99
6	Ignalinos rajono savivaldybė	Didžiasalio seniūnija	35,16
7	Ignalinos rajono savivaldybė	Tverečiaus seniūnija	35,51
8	Jonavos rajono savivaldybė	Šilų seniūnija	35,40
9	Jonavos rajono savivaldybė	Upninkų seniūnija	36,03
10	Jonavos rajono savivaldybė	Užusalių seniūnija	34,64
11	Kaišiadorių rajono savivaldybė	Paparčių seniūnija	35,75
12	Kalvarijos savivaldybė	Akmenynų seniūnija	32,88
13	Kazlų Rūdos savivaldybė	Antanavo seniūnija	36,20
14	Kelmės rajono savivaldybė	Kelmės apylinkių seniūnija	34,78
15	Kelmės rajono savivaldybė	Vaiguvos seniūnija	34,82
16	Klaipėdos rajono savivaldybė	Dauparų-Kvietinių seniūnija	36,41
17	Klaipėdos rajono savivaldybė	Dovilų seniūnija	35,09
18	Klaipėdos rajono savivaldybė	Judrėnų seniūnija	35,73
19	Klaipėdos rajono savivaldybė	Veiviržėnų seniūnija	35,32
20	Kretingos rajono savivaldybė	Kretingos miesto seniūnija	35,33
21	Kretingos rajono savivaldybė	Salantų miesto seniūnija	34,78
22	Marijampolės savivaldybė	Narto seniūnija	35,44
23	Pagėgių savivaldybė	Natkiškių seniūnija	35,08
24	Pagėgių savivaldybė	Pagėgių seniūnija	36,22
25	Plungės rajono savivaldybė	Nausodžio seniūnija	34,72
26	Plungės rajono savivaldybė	Stalgėnų seniūnija	34,58
27	Prienų rajono savivaldybė	Jiezno seniūnija	35,71
28	Raseinių rajono savivaldybė	Nemakščių seniūnija	35,68
29	Rietavo savivaldybė	Tverų seniūnija	34,58
30	Rokiškio rajono savivaldybė	Kamajų seniūnija	34,78
31	Rokiškio rajono savivaldybė	Kazliškio seniūnija	35,05
32	Rokiškio rajono savivaldybė	Rokiškio kaimiškoji seniūnija	34,61
33	Skuodo rajono savivaldybė	Aleksandrijos seniūnija	36,48

Eil. Nr.	Savivaldybė	Seniūnija	Žemės kokybės balai
34	Skuodo rajono savivaldybė	Notėnų seniūnija	36,34
35	Šakių rajono savivaldybė	Lekėčių seniūnija	35,12
36	Šilalės rajono savivaldybė	Kaltinėnų seniūnija	34,56
37	Širvintų rajono savivaldybė	Alionių seniūnija	35,91
38	Tauragės rajono savivaldybė	Gaurės seniūnija	35,93
39	Telšių rajono savivaldybė	Nevarėnų seniūnija	35,19
40	Vilkaviškio rajono savivaldybė	Gražiškių seniūnija	29,45
41	Vilkaviškio rajono savivaldybė	Vištyčio seniūnija	27,99
42	Vilniaus rajono savivaldybė	Šatrininkų seniūnija	34,55
